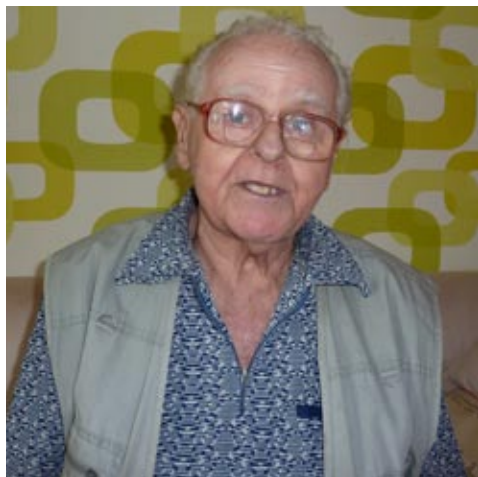

Na stojáka s doktorom Šablatúrom

Neodmysliteľné okuliare s veľkými sklami. Vo vrecku sivej, zrejme pôvodne poľovníckej vesty klasická okrúhla lupa v hnedom koženom puzdre ako tretie oko znalca. A na jazyku pohotovosť kedykoľvek sa podeliť s košatým s príbehom zo starých čias, filatelistickým či iným. Tak mnohí poznáme doktora práv, dabingového režiséra, bývalého dlhoročného predsedu Komisie znalcov Zväzu slovenských filatelistov a publicistu Svätopluka Šablatúru. 7. septembra oslávil životné jubileum – 85 rokov.

Pamätám si, ako som mu pred mnohými rokmi, keď som bol ešte mladý, opakovane odovzdával známky na overenie pravosti na prízemí domu na Jelačičovej 20 v Bratislave, kde dodnes býva. Stáli sme spolu na chodbe vedľa poštových schránok a keď som mu známky

podával - raz v obálke, inokedy len na malej doštičke prekrytej fóliou - vždy som bol zvedavý, aký bude jeho prvotný dojem. Je tá známka pravá? Napriek tomu, že nemohol vedieť, že budem opäť zvedavý na jeho predbežný posudok, lupu mal vždy pri sebe. Vytiahol ju, priložil k oku, doštičku dal tesne pod lupu a rad za radom si známky prezeral. Vtedy som skoro nedýchal. Bol môj odhad, že ide o pravé exempláre, správny? Alebo som sa popálil a doktor mi niektorú či niektoré kusy neoverí? Doktor sňal lupu spreď oka a povedal svoj prvý dojem na spôsob: „Tie prvé tri kusy sú v poriadku, tie ďalšie dva musím doma preveriť. Dokedy to potrebujete?“

PRÍBEHY, PRÍBEHY, PRÍBEHY...

Nikdy sa nestalo, že by som sa po odpovedi porúčal. Ak by som aj chcel, doktor ma predbehol a začal spomínať. „Už som vám hovoril o tom, ako...“ začínal rozhovor a preveroval, či mi príbeh, ako nadobudol napríklad vzácne návrhy známok slovenského štátu, už v minulosti hovoril alebo nie. Nikdy nezostalo len pri jednom príbehu. Tam, kde jeden skončil, sa okamžite začal druhý, po ňom tretí a neraz sa stalo, že sme pri tých schránkach prestáli aj dve hodiny a na striedačku sme v pravidelných intervaloch stlačali ovládač chodbového osvetlenia, aby sme nezostali v tme. Ten stoják s doktorom Šablatúrom, nech bol akokoľvek dlhý, ubehol ako voda. Lebo doktor je dobrý rozprávač, ktorý vie poslucháča vtiahnuť do príbehu a držať ho v napätí až po záverečnú pointu.

Neskôr sme sa stali kolegami v Komisii znalcov Zväzu slovenských filatelistov. Bol dlhé roky jej predsedom a ja ešte predtým, než som sa stal jej členom, som bol jeho učňom. Aj pri tých niekdajších stretnutiach pri poštových schránkach mi ukazoval, aké znaky charakterizujú tzv. martinský falzifikát, prečo si mám dávať pozor na pretlačové desiatkorunáčky, ktoré majú na lepovej strane značku *Kaufmann echt original*, či ako najjednoduchšie odhalím na pretlačových tripäťdesiatkach tzv. Švandovo falzum.

Obdivoval som a dodnes obdivujem jeho široký znalecký záber. Slovenský štát, Protektorát Čechy a Morava, Chust, ČSR. Sú to síce len 4 oblasti, ale mnohorakosťou falzifikátov najmä u prvej československej republiky (zúbkovania, a nielen hradčanské, pretlače, a nielen Pošty československej) je to vskutku široké pole znaleckej pôsobnosti.

DÁTUMY NIE SÚ JEHO ŠÁLKA KÁVY

Spomínam si, ako mi raz rozprával, ako v 70. rokoch minulého storočia odhalil relatívne dokonale falzifikát pretlače Pošta československá 1919 druhu F. Z druhého S, z jeho stredu, ide doľava len taká nepatrná šikmá čiara a druhá 9 je dole menej zrezaná ako prvý až tretí typ. Inak pretlač veľmi podobná originálu vrátane farby, farby a veľkosti pretlače, ktorá sedí na etalóne ako r... na šerbli. „Ako sa vám tento sofistikovaný falzifikát podarilo odhaliť?“, pýtal som sa ho pred rokmi a dozvedel som sa, že mu niekto dal jednorázovo na overenie niekoľko desiatok exemplárov Turulov a Žencov a všetky boli akoby jedného typu. To bolo hneď podozrivé, takže začal pretlače skúmať detailnejšie... Po rokoch som sa v rozhovore k tomuto falzifikátu ešte niekoľkokrát vrátil. Zaujímalo ma, či o tomto náleze v aktuálnom čase písal do filatelistického časopisu. Chcel som si článok dodatočne prečítať a zaujímalo ma to aj preto, lebo v zahraničných aukciách som videl tieto falzifikáty neraz predávať ako pravé, overené niektorým zo zahraničných znalcov. Vraj písal, ale vypáčiť z neho číslo alebo aspoň rok je nemožné. To je jeden z jeho charakteristických rysov. Dátumy a presné údaje, to nie doktorova šálka kávy. Asi preto, že v dátumoch nie je žiaden príbeh. „Moja manželka, až ma to dráždi, si všetko pamätá. Hoci už dlhšie autom nejazdím, vie, kedy a kde sme naposledy dostali pokutu, kedy aký film vysielali v televízii a kde majú dnes najlacnejšie mlieko či maslo. Ja takéto veci, a spolu s nimi aj mnohé oveľa podstatnejšie dátumy a údaje z hlavy vypúšťam, nie sú pre mňa dôležité,“ hovorí.

KVÔLI OTCOVI DISKRIMINOVANÝ

Príbehov má však v pamäti neúrekom. Z jeho nespočetných rozprávání viem o jeho otcovi Antonovi Šablatúrovi (je to stále preňho „tata“), známom skalickom cukrovinkárovi a majiteľovi vinárskych závodov, i o tom, ako mladého Šablatúra vyhodili pred promóciou z práva na Karlovej univerzite v Prahe, pretože pod listom poukazujúcim na jeho buržoázny pôvod adresovanom na univerzitu z miestneho úradu v Skalici bol podpísaný jeho najmilší učiteľ, dobre sa počúva aj story o tom, ako si na prelome rokov 1952-1953 vylepšoval v hĺbke 850 metrov svoj triedny pôvod fánaním v bani Dukla Dolní Suchá v ostravsko-karvinskom revíri, ako vďaka ministromi Váľkovi mohol štúdium práva v Bratislave neskôr dokončiť aj ako sa mu dostalo po rokoch satisfakcie aj z Karlovej univerzity, keď si v rokoch politického uvoľnenia univerzita čistila svedomie a študenta, ktorému kedysi z politických dôvodov podrazila nohy tesne pred cieľovou páskou, pozvala do Prahy na slávnosť, počas ktorej mu odovzdala „vyznamenanie za zásluhy“.

MÁ V SEBE KUS MLADÍCKEJ TVRDOHLAVOSTI

Keď tak človek rozmýšľa nad rôznymi aktivitami doktora Šablatúra, zisťuje, že všetky majú spoločného menovateľa, akúsi červenú niť, ktorá sa ťahá celým jeho životom. Je to boj. Boj za spravodlivosť a za zmysluplnosť. Bojovné boli jeho vystúpenia na zjazdoch Zväzu slovenských filatelistov, kde patril v minulosti k častým diskutérom, také boli jeho otvorené listy ministrom dopravy a spojov v súvislosti so známkovou tvorbou, taký bol aj 22 rokov sa ťahajúci

súdny spor o vrátenie kedysi vyvlastneného vinohradu. A napokon aj znalecká činnosť, tá nie je ničím iným ako bojom proti falzifikátom a falzifikátorom. Čo je pravé, nech je pravé, čo falošné, tak falošné, čo je rozumné, to treba presadiť, a čo je podľa zákona moje, nech je naozaj moje. K takémuto životnému postoju treba okrem

odvahy aj kus mladíckej zaťatosti, neústupčivosti, tvrdohlavosti. Doktor Šablatúra ich má v hojnom množstve.

Tak nech Vám tento mladický elán a chuť rozprávať príbehy vydržia ešte dlho, doktore!
Bohumil Synek

JUDr. Svätopluk Šablatúra sa narodil 7. septembra 1929 v Skalici. V roku 1957 založil vo filmových ateliéroch na Kolibe prvé slovenské dabingové štúdio. Réžii slovenského dabingu sa venoval približne 40 rokov, do roku 2000.

Ako „režisér slovenského znenia“ sa podpísal pod vyše stovku filmov najmä pre deti a mládež (*Kniha džunglí, Medvedík Yogi, Aladinova zázračná lampa, Popoluška, Snehulienka a sedem trpaslíkov, Winnetou – posledný výstrel, Synovia veľkej medvedice...*) a desiatku seriálov pre deti (Rýchla rota Chipa a Dala, Macko Uško a iné). Okrem toho sa začiatkom 50. rokov ako asistent kamery v Slovenskom filme podieľal aj na výrobe filmu *Kozie mlieko* a *Lady sa pohli*, ako asistent režiséra sa podpísal pod legendárnu *Rodnú zem* a vo funkcii druhého režiséra pracoval na filme *Červený mak*. Počas svojho pôsobenia v dabingu vypracoval zborník s názvom *Umenie dabovať*.

Svet filatelie, podľa jeho slov, ho očaril už v útlom detstve, zbieral známky mnohých krajín. Od extenzívneho zbierania sa postupne prepracoval k štúdiu známok, ich obrazu i zúbkovaniu, zaujímali ho detaily. Výsledkom tohto filatelistického dozrievania bolo niekoľko hlboko špecializovaných zbierok známok prvej Československej republiky (emisí Hradčany, Holubice, Oslobodená republika a Hospodárstvo a veda), Slovenského štátu i Sovietskeho zväzu. S výsledkami svojho filatelistického bádania roky oboznamoval čitateľov *Filatelie*, *Zberateľa* i časopisu *Merkur revue*. Napísal aj dve samostatné publikácie – *Falošné Hradčany* a *Náchodské falzá*.

Zmysel pre detail, ale aj cit pre ekonomickú stránku zberateľstva, ho priviedli k znaleckej činnosti – bol súdnym znalcom v oblasti odhadov cien filatelistického materiálu a je znalcom ZSF pre pravosť známok ČSR I, Protektorátu Čechy a Morava, Chustu a Slovenského štátu 1939 – 1945. Spracoval aj výstavný exponát *Pozor, falzum!*, ktorý nejednému návštevníkovi filatelistických výstav pomohol zorientovať sa v otázkach pravosti poštových známok a ďalšieho filatelistického materiálu.

